

II. ROK - DUCHOVNÍ POHLED 10. MĚSÍC - ŘÍJEN 2008

Život v modlitbě a pokání

Jak mohou být františkáni kontemplativní

Když Alžběta složila profes kajčnicka a založila svůj špitál v Marburgu, šlo o pokračování života v pokání a obrácení, který již před tím začala. Ale tento nový život vyžadoval hlubší sebeodevzdání a větší sebeobětování. V životě péče o nemocné vylévala na druhé ovoce pokání a milosti, které dostávala.

Tento rok ve třetím měsíci jsme se zabývali podstatou pokání a obrácení a v pátém měsíci jejich aplikací na naše světské františkánství. Nyní, když se podíváme na Alžbětin vyvrálý kajčnický život, je vhodné prozkoumat plody tohoto pokání jak v životě služby druhým, tak v našem životě modlitby.

Život pokání nejprve žádá, abychom se oprostili od egoismu a hříchu, abychom mohli vnímat Boha. Také po nás žádá, abychom se dávali druhým. Naše Řehole (II, 14) nám připomíná, že usilujeme o spodobení s Ježíšem, který byl nejen Bohem, ale i dokonalým člověkem. Proto bychom ho měli napodobovat v lidských skutečích služby druhým včetně pokory. Měli bychom usilovat o to, abychom sloužili bližním, právě tak, jako když Ježíš myl nohy svým učedníkům (Jan 13:12-15). Svátá Alžběta to dělala celý život, my bychom to měli dělat také. Chceme se stále víc podobat Ježíšovi a zdokonalovat se, ale nejen kvůli sobě samým, ale také kvůli bližním. Protože jsme světší františkáni, uskutečňujeme svou službu našim bratřím a sestrám aktivním životem ve světě.

Alžbětin aktivní život zahrnoval kontemplativní modlitbu jak při práci ve špitále, tak v době v manželství. Naše Řehole nás obzvláště žádá: „*Tak jako se Ježíš vpravdě klaněl Otcí, tak at' i oni učiní modlitbu a kontemplaci středem své existence i činnosti. Ať se účastní svátostného života církve, především eucharistie, a připojují se k liturgické modlitbě jednou z forem, které církev předkládá. Tak at' [v sobě] obnovují tajemství Kristova života.*“ (Ř II, 8). To znamená dávat kontemplativní modlitbě v našem modlitebním životě větší prostor.

Ale co to je kontemplativní modlitba? Nám, kteří žijeme aktivním životem, je často říkáno, že veškerá naše práce obětovaná Bohu, je modlitbou. Máme také mši sv. a officium (denní modlitbu církve). Ale toto vše je něco jiného než kontempace, pozvedání našeho srdce a mysli k Bohu. Tento typ modlitby často vnímáme jako obtížný. Jak můžeme my, pohlcování péčí o rodinu a práci, rozptylování televizí, internetem a každodenním tlacháním, najít dostatek času k pozvednutí své duše k Bohu?

Můžeme vhodně použít rozhodných Ježíšových slov v Evangelii o kontemplativním životě adresovaným příliš zaneprázdňené hospodyně. Ježíš navštívil Martu a Marii. Marta dokonalá hostitelka, očekává Ježíše s jídlem, pitím a pohodlnými polštáři – těmi věcmi, které děláme pro Ježíše a které reprezentují náš aktivní život služby bližním ve světě. Marie si vybrala usednutí k Ježíšovým nohám, naslouchání Jeho slovům a spokojené bytí v Jeho přítomnosti. To je kontempace.

Marta naléhá na Ježíše, že kontemplativní Marie se nestará o její námahu a měla by vstát a jít jí pomoci se servírováním. Ježíš Martě odpověděl: „*Marto, Marto! Děláš si starosti a znepokojuješ se pro mnoho věcí. Ano, jen jedno je třeba. Marie si vybrala nejlepší úděl a ten jí nikdo nevezme.*“ (Lk 10, 41-42). Kontrast mezi oběma sestrami je často užíván v církvi k rozlišení aktivního a kontemplativního života jako dvou různých povolání – jedno pro laiky a druhé pro členy církevní hierarchie a řeholníky posvěcené k tomu, aby zasvětili své životy službě druhým a pro řeholníky zasvěcené životu kontemplativní modlitby. Ale Ježíš to také říká Martě, která žije aktivním životem, že potřebuje ve svém životě víc prostoru k naslouchání, aby ho mohla kontempletovat. Všichni křesťané by měli kombinovat tyto dvě věci. Jak říká sv. Augustin: „*Nikdo by nebyl dost kontemplativní, kdyby aktivně nemyslel na dobro svého bližního, ani dost aktivní, kdyby nevyhledával kontemplaci Boha.*“ (O Obci Boží XIX, 19).

Bůh je přítomen v každém životě a v každé životní fázi. Nejlepší přípravou, abychom přijali Boží přítomnost a těšili se z ní, je zjednodušit všechna vnější hlediska, vystříhat se povrchnosti, vzdát se postradatelných, zjištných a marnivých věcí. Je třeba, abychom zvažovali, co je opravdu důležité, a odstranili nebo zredukovali všechno ostatní. Alžběta ve svém krátkém životě oddělila důležité od nedůležitého. Když čteme její životopis a uvažujeme o jejím životě, cítíme, že nikdy neplývala časem, a tak vždy měla dostatek času na oboje: jak na práci pro dobro druhých, tak na intenzivnější prožívání Boží přítomnosti.

Vždyť můžeme pozvedat svá srdce k Bohu v kontemplaci i v době plnění denních úkolů. Alžběta využívala k tomuto typu modlitby i dobu čekání na potraviny, které pak vařila pro své sestry. Mnozí z nás mají během práce chvíle, kdy naše mysl není zaměstnaná. Během žehlení, práce na zahradě, jízdě vlakem do práce, při čekání v autě na děti, než je vyzvedneme ze školy apod. Tam všude nalezneme čas k pozvedání našeho srdce k Bohu, místo pouhého zahlušování naší mysli čtením časopisů, posloucháním rádia či sledováním televize. To vyžaduje kázeň, osobní zaujetí a angažovanost. Jde o poznání křesťanů žijících své zasvěcení, že to je čas, který dlužíme Pánu. Modleme se, abychom vždy napodobovali svatou Alžbětu v obou stránkách jejího života pokání, jak služby, tak modlitby.

Duchovní zamyšlení

Co považuji za nejdůležitější věci ve svém životě. Má Bůh v mém životě důležitost, kterou by v něm měl mít? Které zbytečné a postradatelné věci zaplňují můj život? Jak mohu některé z nich odstranit, abych měl více času na modlitbu a na službu? Vykonávám opravdu všechny služby pro druhé v pravém Ježíšově Duchu? Existují během mého dne chvíle obzvláště vhodné pro kontemplaci Boha?

Písmo svaté

Když byli na cestě, přišel Ježíš do jedné vesnice, kde ho přijala do domu nějaká žena jménem Marta. Ta měla sestru, která se jmenovala Marie. Ta se posadila Pánu k nohám a poslouchala jeho řeč. Marta měla plno práce s obsluhou. Přistoupila k němu a řekla: „Pane, nezáleží ti na tom, že mě má sestra nechala obsluhovat samotnou? Řekni jí přece, ať mi pomůže!“ Pán jí odpověděl: „Marto, Marto! Děláš si starosti a znepokojuješ se pro mnoho věcí. Ano, jen jedno je třeba. Marie si vybrala nejlepší úděl a ten jí nikdo nevezme.“ (Lukáš 10, 38-42)

Když jim tedy umyl nohy, zase si vzal na sebe své šaty, zaujal místo u stolu a řekl jim: „Chápete, co jsem vám udělal? Vy mě nazýváte Mistrem a Pánem, a to právem: to skutečně jsem. Jestliže jsem vám tedy umyl nohy, já, Pán a Mistr, máte také vy jeden druhému umývat nohy. Dal jsem vám příklad: Jak jsem já, udělal vám, tak máte dělat i vy.“ (Jan 13,12-15)

Řehole SFŘ

„Tak jako se Ježíš vpravdě klaněl Otci, tak ať i oni učiní modlitbu a kontemplaci středem své existence i činnosti.“

„Ať se účastní svátostného života církve, především eucharistie, a připojují se k liturgické modlitbě jednou z forem, které církev předkládá. Tak ať [v sobě] obnovují tajemství Kristova života.“ (Řehole II, 8)

„Spolu se všemi lidmi dobré vůle jsou povoláni k tomu, aby budovali svět, který je bratrštější a více [odpovídá] evangeliu, aby se [tak] uskutečňovalo Boží království.“ Jsou si také vědomi toho, že každý, kdo „následuje Krista, [jako] dokonalého člověka, i sám se více stává člověkem“. Proto ať náležitě a v křesťanském duchu služby vykonávají to, za co mají zodpovědnost.“ (Řehole II, 14)

II. ROK - DUCHOVNÍ POHLED 11. MĚSÍC - LISTOPAD 2008

Skutky milosrdenství, důsledky.

Jak sloužíme bližním my?

Jednou z věcí, kterou se sv. Alžběta proslavila, jsou její skutky tělesného i duchovního milosrdenství. Velký počet obrazů, soch a dalších druhů uměleckého ztvárnění znázorňuje její krmení hladových, podávání nápojů žíznivým a navštěvování nemocných. Svědecké výpovědi v jejím kanonizačním procesu přinášejí bohaté svědectví o uskutečňování tohoto důležitého projevu křesťanského života. Když složila profes františkánské kajícnice roku 1229 v Marburgu, byla schopná kompletního sebeodevzdání životu soucítění a milosrdenství.

Všichni křesťané musí udělat prostor ve svých životech pro tento druh služby. A my, světští františkáni, to musíme uskutečňovat v duchu sv. Františka, který žádal své řeholní bratry: „*A mají se radovat, když pobývají mezi nízkými postavenými a opovrhovanými lidmi, mezi chudými a slabými, nemocnými a malomocnými a mezi žebráky u cest,*“ a považovat sami sebe za jednoho z nich (Nepotvrzená řehole, kap. 9). Naše Řehole SFŘ nás žádá: „*Proto ať [mají] sekulární františkáni správné smýšlení a uchovávají si odstup při užívání časných dober, když si obstarávají své hmotné potřeby. Ať jsou si vědomi, že podle evangelia jsou jen správci statků, které dostali ve prospěch Božích dětí,*“ a tak ať vždy žijí v „*duchu blahoslavenství*“ (ŘEHOLE SFŘ II, 11). V Evangelii Sv. Matouše Ježíš říká: „*Blahoslavení milosrdní, neboť oni dojdou milosrdenství.*“ (Mt 5,7).

Po staletí církev učila o skutcích tělesného i duchovního milosrdenství. Podle platného církevního práva jsou pro věřící závaznou povinností. Jsou to skutky soucítění založené na ctnosti lásky a spravedlnosti, protože jsou tím, co dlužíme bližním kromě běžné lidskosti. Máme také Ježíšův příkaz, abychom mu sloužili v našich bratrech a sestřích a Jeho ujištění, že na tom záleží naše spása (Mt 25,40). Především však víme, že definitivním základem pro všechnu lásku je láska Boží: „*My, kteří jsme uvěřili, poznali jsme lásku, jakou má Bůh k nám. Bůh je láska; kdo zůstává v lásce, zůstává v Bohu a Bůh zůstává v něm.*“ (1Jan 4,16). Naše Řehole SFŘ nás vyzývá, abychom budovali „*svět, který je bratrštější a více [odpovídá] evangeliu*“ (Ř SFŘ II, 14). To znamená, že vidíme naše bratry a sestry ne pouze běžně lidsky, ale ve spojení s Kristem a v duchu Kristově.

Tělesné skutky milosrdenství jsou:

1) Sytit hladové	5) Navštěvovat nemocné
2) Napájet žíznivé	6) Navštěvovat uvězněné
3) Odivat nahé	7) Pohřbívat mrtvé
4) Chránit a poskytovat útočiště lidem bez přístřeší	

Duchovní skutky milosrdenství jsou:

1) Poučovat neznalé	5) Křivdy snášet trpělivě
2) Varovat hříšníky	6) Odpouštět všechny urážky a bezpráví
3) Poskytnout radu nerozhodným	7) Modlit se za živé i mrtvé
4) Utěšovat zarmoucené	

Tyto dva seznamy naznačují, že účinná láska musí sloužit celému člověku. Když Alžběta dávala almužny chudým, kteří byli shromážděni na dvoře špitálu, nedávala jim pouze chléb a péči o jejich tělesnou důstojnost potíráním olejem a mytím nohou, ale také vnitřně planula, aby se pozvedl i jejich duch. Chudí lidé obnovení duchovně i fyzicky, začali zpívat. Alžběta řekla svým společníkům: „*Vidíte, říkám vám, že musíme dělat lidi šťastné.*“ Měla hluboké porozumění pro obě stránky skutků milosrdenství.

Vnitřní duch, v němž se skutky milosrdenství uskutečňují, je stejně důležitý jako vnější aktivita. Papež Benedikt XVI. říká: *Svatý Pavel ve svém hymnu o lásce (srv. 1 Kor 13) nás poučuje, že láska je vždy víc než samotná aktivita: „a kdybych rozdal všechno, co mám, a (pro druhého) do ohně skočil, ale neměl lásku, nic mi to neprospěje.“ (1 Kor 13,3). Tento hymnus musí být Magna Charta veškeré služby v církvi ...Praktická aktivita bude vždy nedostatečná, pokud nebude viditelným výrazem lásky k člověku, lásky živěné setkáním s Kristem. Moje hluboké osobní sdílení potřeb a trápení s druhými se stává sdílením mého pravého já: jestliže můj dar nemá být zdrojem ponížení, pak musím bližnímu dát nejen něco svého, ale opravdu sám sebe; musím být ve svém daru osobně přítomen. (Deus Caritas Est, č. 34).*

Jestliže děláme skutky milosrdenství, jako sekulární františkáni bychom to měli dělat bratrsky. Sami sebe klademe na stejnou úroveň s ostatními lidmi, zejména s poníženými v duchu naší Řehole: *„Jako [nebeský] Otec spatřuje v každém člověku rysy svého Syna, který je první z mnoha bratří a sester, ať i sekulární františkáni přijímají všechny lidi pokorně a laskavě jako dar od Pána a jako Kristův obraz.“* Je také třeba, abychom tak činili „kompetentně“, to znamená, využíváním našich nejlepších schopností a nadání a to ve všech ohledech služby bližním, ke které jsme povoláni.

Duchovní zamyšlení

Co všechno obsahuje „duch křesťanské služby“ požadovaný naší Řeholí? Je v mé vnější službě vždy přítomen vnitřní duch milosrdenství? Uskutečňuji vždy obě stránky, fyzickou i duchovní, ve svých skutcích milosrdenství? Kteří lidé v našem farním společenství v našem městě nebo obci potřebují mé zvláštní nadání? Jak je mohu nejlépe oslovit a posloužit jim?

Písmo svaté

„Neboť jsem měl hlad, a dali jste mi najíst, měl jsem žízeň, a dali jste mi napít; byl jsem na cestě, a ujali jste se mne, byl jsem nahý, a oblékli jste mne; byl jsem nemocen, a navštívili jste mě, byl jsem ve vězení, a přišli jste ke mně. ... Cokoli jste udělali pro jednoho z těchto mých nejposlednějších bratří, pro mne jste udělali.“ (Mt 25, 35-36;40)

„Blahoslavení milosrdní, neboť oni dojdou milosrdenství.“ (Mt 5,7)

Františkánské dokumenty

Smysl pro bratrství ať v nich vytváří radostnou ochotu přibližovat se ke všem lidem, zvláště nejmenším. Ať se pro ně snaží vytvořit životní podmínky důstojné tvorů vykoupených Kristem. (Řehole SFŘ II, 13)

Spolu se všemi lidmi dobré vůle jsou povoláni k tomu, aby budovali svět, který je bratrštější a více [odpovídá] evangeliu, aby se [tak] uskutečňovalo Boží království. Jsou si také vědomi toho, že každý, kdo „následuje Krista, [jako] dokonalého člověka, i sám se více stává člověkem“. Proto ať náležitě a v křesťanském duchu služby vykonávají to, za co mají zodpovědnost. (Řehole SFŘ II, 14)

II. ROK - DUCHOVNÍ POHLED 12. MĚSÍC - PROSINEC 2008

Smrt a umírání. Slabost našeho těla.

Jak zacházíme se svou slabostí a nemocí?

Tak, jako každý z nás, Alžběta prožívala nemoc, tělesnou slabost i přicházející smrt. Poslední dva až tři roky svého života byla často nemocná. Ale ani nemoc ji nezbavila odvahy. I když si nechala poradit lékařem, jak se má léčit, věnovala se práci, jak nejvíc byla schopná. Dokonce, i když musela zůstat v posteli, připravovala vlnu na předení, aby ji mohla sepříst později.

Alžběta přijala tělesnou slabost, utrpení a smrt s úžasnou vyrovnaností. Tak jako svatý František, který nazýval tělesné bolesti a dokonce i smrt svými sestrami. I smrt je Božím stvořením, stvořením, které bychom měli přijímat a dokonce chválit, protože je místem našeho setkání s Bohem. Svatý Pavel nám předkládá skvělý příklad jak přemýšlet o příchodu smrti:

„... jako vždycky i nyní na mně bude oslaven Kristus, ať životem, ať smrtí. Život to je pro mne Kristus, a smrt je pro mne zisk. Mám-li žít v tomto těle, získám tím možnost další práce. Nevím tedy, co bych vyvolil, táhne mne to na obě strany: Toužím odejít a být s Kristem, což je jistě mnohem lepší; ale zůstat v tomto těle je zase potřebnější pro vás.“ (F 1, 20-24)

Porozumět smrti znamená pochopit hodnotu života. Rozplýváme to málo našich let na této zemi nebo bude něco, co v nich dokážeme, k čemu je využijeme? Bůh nás obdaroval hřivnami, stejně jako v Ježíšově podobenství (Mt 25,14-30). Budeme je umět dobrým životem využít pro dobro druhých, dřív než je vrátíme? Měli bychom také mít stále na paměti, že nevíme, kdy nás náš Pán zavolá. Sv. Mechtilda z Magdeburgu, mystička v Alžbětině době, řekla, že Bůh jí odhalil o svatých toto: *„Správný posel má být rychlý.“* (The flowing light of the Godhead). Když Alžběta zemřela, bylo jí pouze dvacet čtyři let. Přesto zanechala světu velmi silné poselství. I mnohý z nás by mohl zemřít v kteroukoli dobu a nebude důležité, kolik mu je.

Alžbětin život pro nás může být poselstvím: ***Žij tak, abys ve chvíli smrti při pohledu zpět na svůj život věděl, že do rukou svého Stvořitele vkládáš umělecké dílo.***

Duchovní zamyšlení

Přijímám od Boha tělesná trápení a slabosti s jasnou myslí, klidně a vyrovnaně? Dovedu využít dobu nemoci, když to nejde prací, tak alespoň modlitbou? Přemýšlím čas od času o své smrti a o nutnosti se na ni připravovat? Kdybych měl zemřít tuto noc, byl můj dosavadní život skutečně službou Bohu?

Písmo svaté

„Bděte tedy, protože nevíte, v který den vás Pán přijde. Uvažte přece: Kdyby hospodář věděl, v kterou noční dobu přijde zloděj, bděl by a zabránil by mu vloupat se do domu. Proto i vy buďte připraveni, neboť Syn člověka přijde v hodinu, kdy se nenadějete.“ (Mt 24, 42-44)

Řehole SFŘ

„A protože jsou ponořeni do Kristova zmrtvýchvstání, které dává pravý význam sestře smrti, ať konečné setkání s Otcem očekávají s jasnou myslí.“ (Ř SFŘ II, 19)